

Ledarskribenter: Erik Helmerson, erik.helmerson@dagen.se, Frida Park, frida.park@dagen.se, Öyvind Tholvsen, oyvind.tholvsen@dagen.se

Succéromanen skildrar meningslöshetens Sverige

Gästkrönika: Svårt att läsa Romares "Judas" utan att tänka på Paulus ord till efesierna

Hela kultur-Sverige pratar om Amanda Romares senaste bok *Judas*: Är detta verkligen litteratur? Är det okej att hänga ut sin pojkvän, som Romare gör? Är romanens Emil verkligen identisk med verklighetens Jens? Men det som slår mig under läsningen av *Judas* är den förlamande känslan av meningslöshet. Total, fullständig, genomgripande meningslöshet.

Stilen är kongenial: den fragmentariska, slarviga dagboksformen. Titeln har inget med romanen att göra. Det finns ingen Judas, ingen förräder någon. Bibelordet på första sidan signalerar djup och kulturhistorisk förankring, men svävar i själva verket helt fritt.

PARFÖRHÅLLET, som är bokens tema, existerar i ett vakuum. Det finns ingen större berättelse om vad kärlek och lojalitet är, inget annat än något en Hollywoodstjärna ska ha sagt om sin fru – och därför en gnagande oro över att Amandas egen kärlek inte håller måttet.

Bokens jag – oavsett om det

Människor i största allmänhet hjälper inte mot ensamhet.

SUSANNA BIRGERSSON
FRILANSSKRIBENT

är till 70, 85 eller 99 procent identiskt med författarens – gör sig medvetet frånstötande. Alla människor går på toaletten, men det är obehagligt med folk som berättar detaljerat om sina upplevelser där. Jag vill som regel varken höra eller läsa om avföring, inte heller om onanivån eller klämmande av pojkvänners finnar.

MEN ÄR DET inte härdraget följdriktigt att slutligen titta ner i toaletten, på sin egen kropps avfallsprodukter, när det inte finns något annat att fästa blicken på? Det finns nämligen ingenting utanför Amanda, ingenting utanför parförhållandet, inget bortom erfarenheterna och tvångssyndromen som författaren använder för att skapa mening av känslor och upplevelser. Knappt ens någon moral – utöver känslan av att hon trots allt kanske är lite för manipulerande.

Väninnekreten består av kvinnor i 30-årsåldern som, likt Amanda, lever för att navigera sig fram till en acceptabel kärleksrelation. Men trots att väninnorna är öppna med varandra om de

Amanda Romare befinner sig närmare sanningen än filosofer och religionsvetare.

FOTO: JOHAN NILSSON / TT

most intima detaljerna förmedlar vänskapsskildringen en isande känsla av ensamhet. Det finns ingenting att ta till för uppmuntran när kompisens senaste dejt visar sig vara ett ännu värre bottennapp än den föregående, bara klichéartat peppande.

Judas är som en övertydlig illustration av den nypublicerade studien *Flourishing in Sweden: Great overall – but not for all*. Den utmanar den gängse bilden av Sverige som ett av världens lyckligaste länder. Studien visar nämligen att unga svenskar är ensammare och olyckligare än i de flesta andra länder, både rikare och fattigare.

Och det är inte för att de saknar vänner eller familj, eller på annat sätt är sämre lottade. Däremot finns det mycket som tyder på att bristen på högre mening och existentiellt sammanhang gör att en tillvaro fylld av sociala relationer ändå kan kännas tom och ensam. Människor i största allmänhet hjälper inte mot ensamhet.

STUDIEN UTGÖR DÄRMED en väsentlig problematisering av vår tids konsensus, som säger att relationer fyller människans djupaste behov.

Det är svårt att läsa *Judas* utan att tänka på Paulus ord till efesierna: "Ni levde utan hopp

och utan Gud i världen." Det som gör boken hoppfull är att Amanda Romare, i sin solkiga skildring av meningslösheten, befinner sig närmare sanningen om den sekulära människans faktiska tillstånd än någonsin de fina salongernas filosofer och religionsvetare, bi-skopar och relationsexperten.

NÄR HON PÅ bokens sista sidor sitter gråtande på bänken utanför bostadsrätten, fortfarande med illaluktande blödningar efter den abort hon egentligen inte ville göra, är hon bara ett enda rop på hjälp bort från att möta honom som är meningen med livet – meningen med stort M.

Tar det aldrig slut? Tre miljoner Epstein-dokument släpptes nyligen av USA:s justitiedepartement. FOTO: JON ELSWICK /AP/TT

De mäktigas orgier med Epstein känns hämtade ur Gamla testamentet

DE NORSKA kronprinsessan Mette-Marit och toppolitikern Thorbjørn Jagland. Storbritanniens prins Andrew. Tech-zijlardärer som Elon Musk och Bill Gates. Svenska Handelshögskolan. Listan på de mäktiga som haft beröring med Jeffrey Epstein, och som nu virvlar runt i hans fall, tycks aldrig ta slut. Finns det någon av världens superrika och kungliga som *inte* varit på hans vidriga ö?

VILL MAN TILL fulla förstod det djupt solkiga i Epsteinhärvan måste man kanske söka sig till kulturen. Nobelpristagaren Mario Vargas Llosas *Bockfesten* kommer upp i minnet, romanen om

Dominikanska republikens diktator Rafael Trujillo och hans perversa hopkok av sex och makt. Den italienska regissören Pier Paolo Pasolinis *Salò eller Sodomis 120 dagar* har samma tema och hamnar regelbundet på listor över de obehagligaste filmer som gjorts.

Eller varför inte gå direkt till 1 Moseboken, där Herren sade om

Finns det någon av världens mäktiga som inte varit på hans vidriga ö?

Sodom och Gomorra: "deras synd är mycket svår?"

DET FINNS EN spridd tanke att synd är festligt: "Ska du med ut och synda på lördag?" Men ofta slutar ju synden smutsigt, svart och sorgligt. Diktatorer dör, städer krossas under svavel och eld, Jeffrey Epstein tar sitt liv i ruelse instängd i en tyst cell.

Man ska förstas fördömda det, kraftfullt, och hålla upp de varnande exemplen på vad som händer den som följer Frestaren. Men samtidigt: Kan vi stå emot våra egna frestelser? Kan vi slå bort våra egna små Epstein, allt det som förleder oss att göra det vi inte borde?

ERIK HELMERSON